

Передмова

Лист Умі

Яку рану я залишу своїм дітям, коли помру — вилікувану чи відкрити?

Едіт Еґер «Вибір. Прийняти можливе»

Дорога моя доросла доню!
Коли я задумала цю книжку, тобі було трохи більше трьох. Я кілька разів відмовлялася від ідеї через головну причину: боялася, що цими чорними літерами на білому папері можу тобі нашкодити. Боялася, що порушу твої кордони, а зі свого досвіду знаю, як важливо їх зберегти. Боялася розказати щось таке, що ти б воліла забути чи сховати за замком.

Але минав час, і з кожним роком я бачила все більше просвітку в нашій історії, надії, чогось такого тонкого й хорошого, що могло б когось підтримати. Я спостерігала історію зцілення та формування любові.

Водночас я отримувала повідомлення від людей, які так само хотіли би прийняти у свій дім чужу дитину. Але їм було страшно. Страшно через іншу невідому генетику. Страшно, що не зможуть полюбити. Стереотипи і страхи перешкоджали їм зважитися на цей крок — крок усиновлення. Люди писали мені захопливі слова: мовляв, вони б самі так не змогли, що ми — герої. Одного разу я отримала

повідомлення від жінки, яка надихнулася нашою історією. Вони з чоловіком прийняли у свою сім'ю семирічного хлопчика. Жінка скинула мені фото, де вони втрьох усміхаються, мама тулиться лицем до малого, а він тримає м'яку іграшку і сяє від щастя. Боже, ну якщо наша історія може сколихнути ціле море, та так, що хвилі розходяться, то як її приховувати?! Тим паче тепер, коли в нашій Україні вже півтора року триває велика війна і щодня з'являється все більше сиріт.

Ця книжка побачить світ, коли тобі буде вісім. Ти ще не розумієш усього масштабу, але вже знаєш, що мама робить щось важливе. Я розказую тобі, про що буде книжка, ти трохи слухаєш, киваєш головою, а потім відволікаєшся і втрачаєш інтерес. Але коли ти читатимеш ці рядки, то вже будеш юною дівчиною, яка, можливо, усе заперечить і відкине, а можливо, збагне суть і прийме як частину своєї історії.

Коли ти читатимеш ці рядки, я вже зможу сказати, що ми дали тобі все, що змогли: свій дім, свою опіку, свою любов. Ти мала важке раннє дитинство, і мені досі стискається серце, коли уявляю тебе маленькою, покинутою на лікарняному ліжку.

Але ти також мала прекрасні роки після трьох, коли тебе цілували, носили на руках, обіймали, дарували подарунки, возили на море, у гори, годували джелато, одягали у спіднички з блискітками та зав'язували кольорові гумочки. Знаю, що ці речі ніяк не поменшать твоїх втрат, що жодна барбі та каруселі не стишать того болю, якого завдали люди, яким ти довіряла. Але ти сама обираєш, що взяти з минулого і як до нього ставитися.

У тебе попереду багато роботи: із травмами, гнівом, образами, запереченнями, а відтак — прийняттям. Інакше

прощення та зцілення не відбудеться. Треба пройти всі стадії. Це не означає, що ти маєш пробачити тих, хто покинув тебе-маленьку. Ні. Прощення — це про себе. Це про звільнення тієї частини в собі, що була тоді жертвою, це надання їй волі, де немає жодних звинувачень.

Я не можу змінити твого минулого, доню. На жаль, не можу. Але я хочу скерувати тебе у здорове та щасливе майбутнє.

Мабуть, ти ще не раз страждатимеш у своєму житті. Така вже природа людини: від страждань ми нікуди не сховаємось, адже неможливо бути завжди «на хвилі». Назва книжки «Все одно буде п'ятниця. А потім — неділя» — якраз про це.

П'ятниця — образ неминучості людських страждань, труднощів і випробувань. Це миті, коли ми перебуваємо в найтемніших куточках нашого буття, коли іноді здається, що все втрачено. П'ятниця — важка, сумна, гірка. П'ятниця — страсна. Але важливо пам'ятати, що вона не є кінцем. А тільки перехідним етапом, із якого можна вийти сильнішими. Саме в цих випробуваннях ми маємо можливості для особистого зростання, навчаємося бути мудрими, співчутливими та відкритими до нових досвідів.

Натомість неділя — це Воскресіння, перемога над смертю. Це відновлення, світанок після темної ночі. Час, коли ми віднаходимо внутрішню силу і власний шлях до щастя. Це новий початок або початок нового.

Дорога Умо, моя Умасю! Від перших днів, коли ти ступила на поріг нашого дому, ти змінила наше життя назавжди. Ти стала світлом. Тож будь ним далі. Світи, доню. Світи!

|

ЧУЖИХ ДІТЕЙ НЕ БУВАЄ

1 Баба і дідо — сироти

Мене часто запитують, коли і як виникла ідея всиновити чи в дочерити дитину. І я щоразу не можу назвати того ключового моменту, коли ми це вирішили. Є лише поодинокі розмиті здогадки, події, що мали свої причини та наслідки. Проаналізувавши їх, я могла хоч щось збагнути. Хоча інколи мені здається, що це абсолютно непотрібне заняття і краще залишити все на рівні серця.

Найімовірніше, рішення взяти чужу дитину я ухвалила в пам'ять про бабусю, яку колись так само взяли в родину чужі люди. Їхню історію я запам'ятала як сюжет книжки чи кіно. Саме так мені хочеться переповісти її на цих сторінках, як початок історії знайомства з собою — жінкою, яка колись удочерить Уму.

У дерев'яній хаті на пагорбі, неподалік густого лісу, жили чоловік і жінка, які мали семеро дітей. Такою кількістю дітей на той час не здивувати: що не хата, то купка малих, яких треба було якось годувати, одягати й учити життя. Діти з ранніх літ були залучені до роботи: наймолодші пасли гусей, старші гляділи корів, помагали батькам на городі, ба навіть — на рівні з дорослими працювали на тих вічних бульбах та буряках. І, звісно ж, доглядали за молодшими. А якщо щастило, то отримували грубі черевики,

майже завжди не по розміру, якусь новішу сорочину, торбинку, книжку й ішли до школи — до того загадкового строгого місця, єдиного на кілька сіл, до якого треба йти довго-довго через гай і поле, попри дощі, морози та спеку.

Чоловік і жінка добре жили, любилися. Мали трохи поля, корову, коня і трудилися від світання до смеркання. Дітей виховували суворо, ті слухали батьків, ніхто не перечив їхній волі.

Якогось дня жінка почала кашляти. Спершу відмахувалась: мовляв, дурничка, хіба ніколи не застуджувалася? Але з кожним днем їй ставало все гірше. Не помагали ані гарячі трав'яні чаї, ані парене молоко з домашнім маслом та медом. Залишалося тільки чекати й молитися. Але Бог, схоже, мав щось інше до роботи. До кашлю додалася висока температура. Жінці несила було стати на ноги. А відтак і дихнути... Вона згоріла за кілька днів. За якийсь час захворів і так само швидко помер чоловік.

Так не стало моїх прабаби і прадіда по маминій лінії.

Новина про біду, що трапилася в родині, вмить розлетілася селом. Осиротілих дітей почали розбирати, як котенят, тільки не з жалю, а з користі, щоб працювали. Так усі семеро стали наймитами. Вони жили у своїх нових родин, виконували різну роботу, а через деякий час переходили до інших, і так аж до повноліття. Родинне майно селяни теж розділили. Тим, хто забрав близнюків, дісталася найцінніше — корова.

Софія, третя від кінця донька, була особливо слухняною і тихою. Її називали Зосяю — на польський манер. Тієї трагічної осені їй було лише п'ять років. Дівча вже вмело годувати птицю, замітати, помпати воду й навіть ходило з мамою до річки прати одяг. Зося ставала поруч навпочіпки на вузькій кладці і тримала край лахи, поки мама натирала ту

камінцем. Також їй добре вдавалося присипати близнюків, ще зовсім грудних малят.

Зося мала секрет: на городі біля старої яблуні, поміж мальв дівчинка посадила цукор. Той самий, що якимось привезли до магазину: білий-білюський, сипучий і пахучий, який може хіба що наснитися. Дівчинка знала, що ніхто їй цього не купить, і придумала метнутися до магазину, назбирати з підлоги в долоньку райського піску й закопати в землю: адже звідти все проростає, треба лише запхати глибше та полити рясніше. Усе до останнього кришталика дівчинка висипала в ямку, акуратно пригладила долоньками, полила водицею із криниці, притрусилася травою і почала чекати. Щодня заглядала до яблуні, чи, бува, не проріс цукровий пагін, але нічого, окрім бур'янів, на тому місці не з'являлося — ні коли тато з городу поніс картоплю в мішку, ні коли зібрали останні гарбузи та дерева вкрились білим пухом.

Цукор не виріс, а Зося на все життя лишилася жадна солодкого. Дорослою вона найбільше любитиме барбариски — червоні пахучі льодяники, що довго не закінчуються та залишають приємний посмак. Ті карамельки вона триматиме під подушкою в хустинці, зав'язаній на два вузлики. Поруч також лежатиме квітка хустка, скручена в кілька шарів. Хустку баба закручувала, коли їй боліла голова.

Але це буде потім. П'ятирічну Зося єдину з сімох забрали до нової родини на постійно. Та пара не мала своїх дітей, зате мала бджіл, сади та поля. Зося у них жила, збирала, копала, в'язала, шила, вишивала. Проте й далі залишалася сиротою.

Зі своїми рідними братами й сестрами вона бачилася, але здебільшого випадково: як-от після служби в церкві, чи то десь на дорозі, а бувало, старший брат дорогою міг зайти до неї на подвір'я.